

Sammanfattning av rapporten *Beteendeinventering inom rasen perro de agua español*

Av Kenth Svartberg för Svenska Perro de Agua Españolklubben 2014-11-03

Ägare till drygt femhundra hundar av rasen perro de agua español har besvarat en beteendeenkät, vilken innehöll frågor specifikt kring rasen samt en större allmän del. I denna rapport har dessa enkätsvar analyserats. Även knappt etthundra hundars resultat från Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund, BPH, har analyserats. Där det har gått har beteendet hos hundar av rasen jämförts med beteenden hos hundar av andra raser.

Enkätens rasspecifika del ger en bild av perro de agua español som en uppskattad och vattenintresserad ras. När det gäller vattenintresse är det en mycket liten andel hundar som aldrig går i vatten; en stor andel både badar och simmar när tillfälle bjuds. Många hundar tycks också vilja hämta kastade föremål, framförallt från strandkanter (åtta av tio hundar vill ofta eller alltid hämta) men även i svårare förhållanden, som från bryggor (hälften av hundarna). Färre hundar brukar doppa huvudet under vattnet eller dyka under vattenytan, antingen spontant eller efter föremål som sjunker. Dessa beteenden är dock inte helt ovanliga; av svaren kan man utläsa att ungefär hälften av hundarna har dykt någon gång och 75 % har observerats att spontant doppa huvudet under vattenytan.

En majoritet av ägarna tycker att hundens temperament passar bra – tre av fyra ägare är helt nöjda med sin hunds sätt att vara, och endast knappt 2 % svarar att de inte är nöjda. Denna tydliga grad av nöjdhet med hunden avspeglas också i frågor kring framtida hundskaffande. Åtta av tio hundägare är säkra på att de kan tänka sig en perro de agua español som nästa hund. Inkluderar man de som kanske kan tänka sig en ny hund av rasen är andelen hela 96 %. Några ägare vill byta ras till nästa hund, men att döma av svaren är de väldigt få. Även fritextfrågan, där hundägarna kunde skriva om sådant som de inte tyckte kommit fram genom svaren i enkäten, skvallrar om nöjda hundägare. Även om det finns svar som beskriver besvär eller problem är det endast ett fåtal svar som kan tolkas som att hundägaren är generellt negativt inställd till hunden eller rasen.

I enkätens allmänna delar, där det går att jämföra svaren från ägare till perro de agua español med svar från ägare av andra raser, finns flera resultat som går hand i hand med bilden av nöjda hundägare. Hundar av rasen upplevs av sina ägare i allmänhet som tränings- och samarbetsvilliga. Den genomsnittlige perro de agua español beskrivs som benägen att lyssna på kommandon, har lätt att lära sig nya kunskaper och är villig att hämta föremål på kommando. Det finns också en allmän benägenhet inom rasen att vilja leka med sin ägare och andra familjemedlemmar, exempelvis att springa efter kastade bollar och ha lekfull dragkamp. Rasen uppvisar också relativt hög grad av kontaktsökande, något som kan uppfattas som positivt av hundägaren, och är att betrakta som en ras något lugnare än genomsnittet. I förhållande till hundarna i urvalet av andra raser är det flera avseenden som perro de agua español inte utmärker sig i, vilket annars skulle kunna upplevas som besvärande eller problematiskt. Exempel på sådana beteenden är intresse att (olovligt) jaga efter skogens vilt, problem att bli lämnade ensamma hemma och benägenhet att hetsa upp sig i vardagssituationer; där är rasen att betrakta som medelras.

Men enkätsvaren och informationen från BPH ger också en annan och mycket tydlig bild av rasens typiska beteende, vilken karaktäriseras av en reserverad och i många fall hotfull inställning till obekanta hundar och personer. I enkäten tar den sig uttryck i lågt intresse att

umgås med främlingar, men också hög grad av aggression och rädslerelaterade beteenden i situationer med främmande individer, både hundar och människor. I en jämförelse med 17 andra raser från sju rasgrupper får rasen lägst rank när det gäller intresse för främmande personer, och högst rank för aggression mot främmande personer, rädsla för främmande personer, aggression mot obekanta hundar samt för rädsla för obekanta hundar. BPH-resultaten ger en liknande bild. I BPH ingår ingen situation med obekanta hundar, däremot moment med obekanta personer. I de mått som avser att fånga hundens attityd gentemot främlingar är bilden av perro de agua español som ras tydlig: liten benägenhet att hälsa och visa positivt intresse, och en stor benägenhet för avståndstagande och hotfullhet. Jämfört med 28 andra raser där representanter från samtliga FCI-grupper finns med belägger rasen botten- respektive toppositionerna i dessa avseenden.

Den negativa hållningen till obekanta tar sig tydligare uttryck i vissa situationer. När det gäller aggression mot främmande hundar är möten med andra hundar som skäller, morrar och/eller gör utfall den situation där flest hundar uppvisar någon eller hög grad av aggression. Men även möten med hanhundar och överraskande möten med hundar är aggressionsutlösande i hög utsträckning. Minst vanligt med aggression mot främmande hundar är då den andra hunden är på besök i hemmet. Det kan förklaras av att de hundar som släpps in är sådana som tolereras av hunden, men mönstret går igen från resultaten gällande aggression mot främmande personer: det är vanligare med aggression vid den första kontakten med personen eller hunden, framförallt om den sker hastigt eller då hunden har anledning att försvara sitt hemområde; mindre vanlig är aggressionen då personen eller den andra hunden väl kommit närmare, och då hunden fått tid att ta in information om den andra individen.

Det är betydelsefullt att notera den påtagliga variation som finns inom rasen. Enkätsvaren berättar att en stor andel av hundarna inom rasen brukar agera hotfullt eller med undvikandebeteende vid möten med främmande hundar och personer. För att ta två exempel uppger sju av tio hundägare att deras hund vanligtvis agerar med aggressivitet då hunden överraskas av en annan obekant hund; lika stor andel hundägare uppger att deras hund reagerar på samma sätt då den överraskas av en obekant person. Andelen hundar som uppvisar mer allvarlig aggression – i enkäten beskriven som ”nafsande, utfall, bitande och/eller bitförsök” – är dock betydligt lägre: ca 20 % då överraskningen består av hund, ca 15 % då det är en person. Dessa procentsatser ska inte förringas – en av fem respektive en av sju brukar i dessa situationer agera påtagligt hotfullt. Men det innebär också att en betydande andel hundar, vars ägare uppger att hunden uppträder aggressivt, agerar med det som i enkäten benämns måttlig grad av aggression. Den beskrivs som ”skällande, morrhande och blottande av tänder”. Ytterligare säger denna statistik att tre av tio hundar inte överhuvudtaget brukar agera aggressivt i de beskrivna situationerna. Den sammantagna bilden utifrån enkätsvaren och resultat från BPH är en hög grad av variation i hur hundar av rasen perro de agua español brukar agera; att utgå från medelvärden, eller det som karaktäriserar rasen, är i viss mån missvisande då sådana förenklingar inte beaktar de betydande individskillnaderna som föreligger inom rasen.

Enkätsvaren, och i viss mån BPH-resultaten, antyder att det finns åldersskillnader i beteende. En attityd som är vanligare hos äldre hundar, i detta fall definierat som över 2 års ålder, är negativ reaktion gentemot andra obekanta hundar, vilket tar sig uttryck i hotfullt och utmanande agerande. Det finns en tendens mot ökad hotfullhet med ålder även mot främmande personer, men den är enligt enkätsvaren inte fullt lika tydlig. En annan utveckling med ålder tycks vara lägre grad av allmän miljörädsla. Detta kontrasteras dock av motsatsen när det gäller rädsla för fyrverkerier och skott, vilken tycks öka med ökad ålder. Detta är ett

resultat som både enkäten och BPH visar. Erfarenheter som den ökade åldern ger tycks alltså kunna skapa tillvänjningseffekter vad gäller miljöretningar generellt, men inte av skarpa ljud som skott och fyrverkerier, där motsatsen tycks ske.

Konklusioner

Att reservation och aggressiv attityd är relativt sett vanligt inom rasen behöver inte vara liktydigt med att rasen har stora problem. Problem kan definieras utifrån flera perspektiv, och många skulle nog betrakta hundägarens åsikt som det viktigaste. Som tidigare nämnts ger de frågor som berör nöjdhet med hundägandet en klart övervägande positiv bild av hur det är att leva med rasen. Men grad av nöjdhet är inte något absolut, utan påverkas av sådant som förväntningar och hur man värderar olika sidor hos sin hund. Enligt rasstandarderna ska *perro de agua español* inte vara intresserad av främlingar och ha en välutvecklad vaktinstinkt. Med sådana ingångsvärden behöver inte uttryck som reservation och hotfullhet vid möten med främlingar uppfattas som varken något oväntat eller oönskat. Det i sin tur kan innebära en hög tolerans hos ägare av rasen för det som här benämns som aggressiva eller rädslorlaterade beteenden. Denna tolerans skulle, tillsammans med att rasen beskrivs ha sidor som kan upplevas positiva och förstärkande för relationen – som kontaktsökande, stort lekintresse och samarbetsvilja – kunna ligga bakom den till synes paradoxala kombinationen av vanlighet av aggression och reservation, och en hög grad av nöjdhet bland hundägarna. Det är dessutom så att svaren på den fritextfråga där hundägarna kunde lämna övriga upplysningar inte enbart lyfter fram positiva saker. Det finns ett relativt stort antal hundägare som antingen öppet eller mer indirekt berättar om besvär i vardagen relaterade till just dess attityd i sociala möten.

En hög tolerans för reservation och aggression inom en ras kan i sig vara förknippat med problem. Förutsatt att dessa beteendeyttringar har en genetisk förankring och har någon grad av arvbarhet, vilket det finns anledning att anta, kommer framtida generationer att präglas av vad man bedömer som lämpliga föräldradjur. Är man inte vaksam med baksidorna av en välutvecklad vaktinstinkt finns risken att aveln leder i fel riktning. Man ska också vara medveten om den beteendevariation som alltid finns, och som påvisats i denna rapport; även om det genomsnittliga innebär en önskad eller åtminstone godtagbar nivå av reservation finns alltid en andel hundar som uppvisar mer än den önskade graden. Detta kan innebära problem; dels för hundägaren, men också för välmåendet hos hunden själv och omgivningen. När det gäller hundens egen upplevelse är en vaktinstinkt förenat med en negativ uppfattning om främlingar. I ett modernt samhälle med många sociala möten med obekanta individer får hunden ofta återkommande upplevelser av negativt laddade känslor, som ilska, misstänksamhet, oro och/eller rädsla. Detta medför en välmåenderisk för hunden som inte bör underskattas eller negligeras. Rasens historiska användningsområde som vakthund minskar inte denna risk.

Det finns klara samband mellan enkätsvaren och beteende under BPH, framförallt hos hundar beskrivna innan 1,5 års ålder. Det innebär att BPH kan användas för att ge en ungefärlig bild av hur hunden brukar agera i vardagen, vilket är positivt i flera avseenden. För hundägaren kan BPH ge en förståelse för sin hunds sätt att bete sig, som ökar chansen för att utveckla hunden i rätt riktning. I ett avelsperspektiv innebär kopplingen mellan vardagsbeteende och BPH möjligheter att använda BPH som avelsverktyg. Den betydande variation i beteendetryck som påvisats ger goda förutsättningar för selektion i önskad riktning. Dock saknas än så länge information om hur väl den genetiska förankringen är för de beteenden som kommer till uttryck i BPH, liksom att vi ännu inte vet hur användbar beskrivningsformen är i avelsarbete. Mycket talar dock för att BPH ska vara väl så fungerande som dess

föregångare, Mentalbeskrivning Hund (MH). Min rekommendation är att rasklubben förespråkar BPH-beskrivning av hundar inom rasen, och då helst i åldersspannet 12-18 månader. Ju fler hundar som beskrivs, desto bättre och säkrare kännedom om rasens beteende. Med BPH-data från många individer inom rasen ges goda möjligheter att använda BPH som ett framtida avelsverktyg.